

ATP KONVANSİYONU

GENEL BİLGİLER:

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Uluslararası Taşımacılığı ve Taşımalarında Özel Araçların Kullanımı Antlaşması, orijinal adıyla "The Agreement on the International Carriage of Perishable Foodstuff and on the Special Equipment to be used for such Carriage" 1 Eylül 1970 tarihinde Cenevre'de imzalanmıştır. Antlaşmanın yürürlüğe girme tarihi 21 Kasım 1976'dır. Antlaşma Fransızca baş harfleri olan ATP olarak da bilinmektedir. ATP antlaşması Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomi Komitesi'nin Dahili Nakliye Komitesi tarafından 1970-71 yıllarında hazırlanmıştır.

Antlaşma ve ekleri yürürlüğe girdiği tarihten itibaren birçok kez güncellenmiştir.

TARAF ÜLKELER:

Antlaşmaya 1971 yılında ilk olarak imza atan ülkeler Avusturya, Almanya, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz ve İsviçre'dir. Antlaşma 1976 yılında onaylanarak hayata geçmiştir. ATP antlaşmasını günümüzde kabul eden 41 ülke bulunmaktadır.

ATP'ye TARAF ÜLKELER:

Arnavutluk, Avusturya, Azerbeycan, Beyaz Rusya, Belçika, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Kazakistan, Letonya, Litvayan, Lüksemburg, Monako, Fas, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya Federasyonu, Sırbistan ve Karadağ, Sloveky, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, Sırbistan ve Makedonya, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ve Özbekistan'dır.

Yukarıda da görüldüğü gibi Türkiye bu antlaşmaya taraf olmamıştır.

ANTLAŞMANIN İÇERİĞİ VE AMAÇLARI:

Antlaşma birçok bölüm ve ekten oluşmaktadır. Birinci bölümünde özel taşıma araç ve gereçleri üzerinde durulduğunu görüyoruz. ATP antlaşması kendi belirlediği açıklama ve standartlarda tanımlanmış bozulabilir gıda maddeleri için buzdolabı, derin dondurucu, ısıtma sağlayan araçlar gibi ekipmanın dışında araç kullanılmaması gerektiğini savunur. Bu konuda çok detaylı bilgiler sunar, açıklamalar

yapar. Tarafların gerekli standartları ve kontrolleri yerine getirmesi gerektiğini belirtir.

ATP antlaşmasının ikinci bölümde belli bozulabilir gıda maddelerinin uluslararası taşınması sırasında özel taşıma aletlerinin kullanılmasıyla ilgili konular belirtilir. Gıda maddeleri hangi taşıma moduyla taşındıklarına göre, taşıma şekilleri belirlenmektedir. Bu belirlemeler detaylı bir şekilde açıklanır. Ürünün özelliğine göre, taşınması gereken ısı derecesi gibi özellikleri belirlenir.

Antlaşmanın üçüncü bölümünde çeşitli koşullar anlatılır. ATP'yi imzalamış ülkeler konu ile ilgili gelişmelerden birbirlerini haberdar etmeyi kabul etmiş olurlar. Ülkelerinde konuyla ilgili herhangi bir yaptırım uygulattıklarında, konuya taraf olan ilgili diğer üye tarafa da bilgi verirler. Bilgi akışının önemi vurgulanmaktadır.

Ülkeler mevsimsel özellikler gibi özel durumlar gereği aralarında ikili ya da çoklu antlaşmalar yapabilir. Ürünlerin bozulmasını önlemek amacıyla olumlu katkıda bulunacağı düşüncesiyle bu tarz antlaşmalara karşı çıkılmaz. Bu ATP antlaşmasının dinamikliğini gösterir diyebiliriz. Bu ara antlaşmalar yalnızca antlaşmayı yapan ülkeleri bağlamaktadır. Ancak bu tarz bir antlaşma yapıldıktan sonra Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'ne bildirilmelidir. Birleşmiş Milletler bu antlaşmaları ATP'yi benimsemiş diğer üye ülkelerin bilgisine sunar.

ATP antlaşmasının dördüncü bölümünde en son koşullar belirtilir. Bu bölüm, özetle ATP antlaşmasının yürürlüğe girme süreci ve şartları anlatılır. Üyelerin kabul için neler yapması gerektiğinin üstünde durulur.

Üyeler antlaşma üzerinde bazı değişiklikler yapılması gerektiğini düşünürlerse Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'ne başvurabilirler.

ATP antlaşması malların taşınmasındaki gereklilikler detaylı bir şekilde anlatılır. Bu antlaşmayla bozulabilir gıda maddeleri taşımacılığı incelenebilir, test edilebilir ve belirli standartlara tabi olmuş olurlar.

ATP'yi yukarıda adı geçen ülkelerden en az ikisinin içinde bulunduğu nakliye faaliyetlerinde geçerlilik bulur. Birçok ülke ATP antlaşmasını kendi ulusal kanunlarına adapte etmiştir.

Antlaşmayı kabul eden taraflar, bozulabilir maddelerin kaliteli saklanma şekillerinin yükseltilmesini,

özellikle uluslararası ticarete, arzularak, bu maddelerin saklanma durumlarının iyileştirilmesinin ticaretlerini artıracığının düşünerek bu antlaşmayı imzalamışlardır.

Antlaşmaya göre antlaşmaya taraf ülkeler arası sınır ötesi bozulabilir gıda maddesi taşıması yapılırken ATP sertifikası olmayan araçlar kullanmak yasa dışıdır. Bu tarz araçlar durulup, geri gönderilecektir.

Fransa, İspanya, Portekiz ve İtalya'da ATP sertifikalı olmadan bozulabilir madde taşıyan araçlar ağır cezalara çarptırılırlar ve bazı durumlarda malları ATP sertifikası olan araçlara nakletmek zorunda bırakılırlar. Bu ülkelerin ulusal taşımacılık yasaları ATP gerekliliklerini yansıtmaktadır.

ATP belirlenmiş bazı bozulabilir gıda maddelerinin uluslararası taşınması (meyve ve sebzeler bu kapsamın dışındadır) ile ilgili bazı kural ve standartların belirlendiği bir antlaşmadır. Antlaşmanın hedefi ortak uluslararası kabul görmüş standartları belirleyerek uluslararası trafiği kolaylaştırmaktır.

ATP, ülkeler arasında yapılan bir antlaşmadır ve kuralları uygulayıcı ülkeler üstü bir otoriteye bağlı değildir. Pratikte, yol kontrolleri ilgili ülkeler tarafından yapılır. Kurallara uyumsuzluk durumunda, yasalarla ilgili ulus yetkilileri tarafından başvurulur ve suçlanan ülke kendi içi yasaları doğrultusunda yargılanır. ATP antlaşması kendi başına hiçbir ceza yaptırımına sahip değildir. ATP kendisine taraf en az iki ülkenin hava taşımacılığı dışındaki taşıma operasyonlarında geçerlidir.

ATP sözleşmesi, sözleşme taraflarını bozulabilir gıda maddelerinin özellikle uluslararası taşıma sırasında saklanma koşullarını iyileştirmeye hevesli, ilgili iyileştirmelerin bu maddelerin ticareti artıracığının farkında olan taraflar olarak belirler.

Taraflar ilgili ana konularda antlaşmıştır:

- EK1 de belirtilen özel koşullar dışında bozulabilir gıda maddelerinin uluslararası taşımacılığı "yalıtımlı", "donduruculu", "mekanik donduruculu" ve "ısıtıcılı" ekipmanlarla gerçekleştirilmelidir.
- İlgili ekipmanlar standartların yakalanması için kontrol edilmelidir

İlgili yayın İngilizce, Fransızca ve Rusça olmak üzere üç dilde yayınlanmıştır ve bu yayın antlaşma ve üç ekinden oluşmaktadır.

FONKSİYONLAR:

Antlaşmanın fonksiyonlarını şöyle özetleyebiliriz:

- ATP'ye göre taşınması gereken gıda maddelerini listeler ve ilgili maddelerin taşınabilecekleri olası en yüksek ısı derecelerini belirtir
- ATP kapsamında taşınacak malların taşınmasında kullanılan araç, makine, teçhizatın standartlarını belirler.
- Isı kontrollü bulunan taşıma araçları (karayolu taşıyıcı, tren yolu vagonu ve deniz yolları-150 km altında-) için ortak standartlar belirler
- Standartlara uyulması için ilgili ekipmanlara yapılması gereken testleri belirtir
- Standartlara uygun ekipmanlara sertifika sağlayan bir sistem kurulmasını sağlar
- Antlaşmaya taraf ülkelerde uygun otoriteler tarafından antlaşma esasına göre verilmiş sertifikaların diğer taraf ülkelerce kabul görmesini sağlar
- Meyve ve sebzeler, ve hava taşımacılığı antlaşmanın kapsamı dışındadır.

En yaygın olarak kullanılan araç ve ekipman sınıflandırma "K" ısı değeri sınıflandırmasıdır. (W/m²/Co)

Soğutucu Ünite Kullanılmayan Kasalar

Normal İzole Kasa < 0.7 IN Sınıfı

Yüksek İzolasyon <0.4 IR Sınıfı

Soğutucu Üniteli Kasalar

Normal İzole Kasa 0.7-0.4 Oıla +12 Co arası FNA SINIFI

Yüksek İzolasyon <0.4 -20ıla +12 Co arası FRC SINIFI

ATP antlaşmasının gerekliliklerine uyulmaması durumunda, taşınan gıda maddeleri (özellikle dondurulmuş ya da derin dondurulmuş gıda maddeleri – yağ,tavuk,balık) özel kontrollere tabi olabilmektedirler. Ana şartlar nakliye araçlarının teknik detayları (kamyon, römork, konteyner, vagon...) ve bu standartların test edilmesiyle ilgilidir. Bu nedenle, nakliye vasıtaları sınıflara ayrılmıştır. Bu sınıflandırma,

- herhangi bir soğutma olup olmadığına,

- dondurucu ya da buz haznesi olup olmadığına,
- yalıtım olup olmadığına
- nakliyenin hangi ısı derecesine uygun olduğuna göre yapılır.

Ekipmanlar test sonuçlarına göre sertifikalandırılırlar. Her ATP sertifikası ekipmanın hangi sınıflandırmaya göre onaylandığını gösterir.

a) Yalıtımlı Ekipmanı: Bu ekipman izolasyon sağlayan duvarlar içerir ve böylece araç içiyle dışı arasında ısı transferi gerçekleşmez. Normal yalıtımlı araç (IN) ile kuvvetli yalıtımlı araç (IR) arasında fark bulunmaktadır. IR tipi ekipman Avrupa'da donmuş gıda maddeleri taşımacılığında zorunludur.

b) Donduruculu Ekipman: Bu yalıtımlı araçların içerisine dondurucu yerleştirilmiştir.

c) Soğutmalı Ekipman: Bu yalıtımlı aracın içerisinde soğutma aparatları bulunmaktadır. Esas olarak donmuş gıda ve dondurma dağıtımında kullanılmaktadır.

ATP sözleşmesi bozulabilir gıda maddeleri taşınırken bulunmaları gereken en yüksek ısıları belirlemektedir. Bunla ilgili bazı örnekleri aşağıdaki tablodaki gibidir.

ÜRÜN ADI	EN YÜKSEK ISI DERESESİ
Kırmızı Et Sakatati	3°C
Tereyağı	6°C
Süt	4°C
Endüstriyel Süt	6°C
Mandıra Ürünleri	4°C
Hazırlanmış Et Ürünleri	6°C
Et	7°C
Tavuk	4°C

Dondurma	-20°C
Derin Dondurulmuş Ürünler	-18°C
Dondurulmuş Ürünler (tereyağı hariç)	-12°C
Dondurulmuş Tereyağı	-10°C

Araçların ATP antlaşmasının gereklerine uyumlulukları testlerle kontrol edilir ve sonuçlar bir test raporu halinde sunuma hazırlanır. Bu testler önceden belirlenmiş aralıklarla tekrarlanır. Araçlarını sınıfı ve ilgili sertifikanın son kullanma tarihi aracın dışına koyu mavi harflerle yazılmalıdır.

SINIF	ARAÇ	İŞARET
	Normal Yalıtım	IN
	Yoğun Yalıtım	IR
A Sınıfı	Normal Yalıtımlı Frigorifik Araç	RNA
A Sınıfı	Yoğun Yalıtımlı Frigorifik Araç	RRA
B Sınıfı	Yoğun Yalıtımlı Frigorifik Araç	RRB
C Sınıfı	Yoğun Yalıtımlı Frigorifik Araç	RRC
A Sınıfı	Normal Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FNA
A Sınıfı	Yoğun Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FRA
B Sınıfı	Normal Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FNB
B Sınıfı	Yoğun Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FRB
C Sınıfı	Normal Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FNC
C Sınıfı	Yoğun Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FRC
D Sınıfı	Normal Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FND
D Sınıfı	Yoğun Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FRD
E Sınıfı	Normal Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FNE
E Sınıfı	Yoğun Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FRE
F Sınıfı	Normal Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FNF

F Sınıfı	Yoğun Yalıtım. Mekanik Frigorifik Araç	FRF
A Sınıfı	Normal yalıtımla ısıtma	CNA
A Sınıfı	Ekstra yalıtımla ısıtma	CRA
B Sınıfı	Ekstra yalıtımla ısıtma	CRB

ATP gereklilikleri genel anlamda standart olmakla beraber bazı ülkelerde küçük farklılıklar gösterebilmektedir. Bu nedenle sertifika için başvuracak olan kimselerin yerel test istasyonlarıyla temasa geçmeleri gerekmektedir.

ATP SÜRECİ:

Uluslararası Transfer Kurumu`nun (International Transfrigoroute) kökleri Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Avrupa Ekonomik Komisyonun (International Commission for Europe –UNECE-) 125 nolu kararı olarak görülmektedir. Bu kararın amacı İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra çok çeken insanlık için verimli gıda tedariki sağlamaktır. Karar uluslararası kara nakliyesinde soğuk zincir konusu altında yer alır. Hedef konuyu yüksek kalite ve güvenlik standartlarına uyumlu olarak ve modern teknolojik donanımlı araçlar kullanarak gerçekleştirmektir.

Kurum 28 Mart 1955 tarihinde Uluslararası Kara Nakliyesi Birliği'nin inisiyatifiyle (nternational Road Transport Union-IRU-) kurulmuştur. Merkezi Basel'dedir. Bu kurumun ilk üyeleri Avusturya, Almanya, Belçika,Fransa, Hollanda, İspanya ve İsviçre'de frigorifik (soğuk hava depolu) nakliye sektöründen temsilcilerdir. Bu hevesli ve hırslı öncü kişiler frigorifik (soğuk hava depolu) nakliye sektörü için profesyonel bir organizasyonun hayata geçirilmesi için çalışmalara başladılar.

Kurucu Başkan sektör girişimcilerden biri olan ve o esnada IRU'nun da başkanı olan İsviçreli Paul Schweizer idi.

Transfrigoroute Avrupa uluslararası soğuk zincir taşımacılığı ile ilgili ana hatları belirlemede yardımcı oldu. Katı ,sıvı ve özellikle donmuş gıda maddelerinin özel donanımlı araçlarla hızlı ve güvenli taşınması için çalışmalarda bulundu. İlgili gıdalar çabuk bozulan ve kısa sürede mikrobiyolojik olarak zarar gören maddelerdir. Bu maddeler ancak belli ısılarda taşındıklarında ve ancak belirli şartlarda saklandığında taze kalabilirler.13 Nisan 1956 yılında Teknik Tavsiye Komitesi (Technical Advisory Committee-CCT) kuruldu. Bu komitenin amacı sektöre tavsiyelerde bulunmak, teknik gelişmelerle ilgili araştırma yapmak ve pratik sonuçlar bulmaktır.

CCT 1957 yılında teknik bilgi yayınlarında bulunmaya başladı. Bu yayınlarda araçların kalitesiyle ilgili bilgiler de sunuluyordu. Bu sırada aynı zamanda Transfrigoroute ilk defa sektördeki birkaç öncünün kullandığı araç ve aletlerin kalitesini onaylayan sertifikalar bastırdı. Test istasyonlarında yapılan teknik ve bilimsel araştırmalar sektörün gelişmesine önemli katkıda bulundu.

Aynı yıl kurum kapılarını soğuk depolama, sigorta, teknik assistanlık gibi birçok sektöre açtı. Bu frigorafik taşıma standartlarının yükselmesi için ilgili tüm kurumların bir araya gelmesini sağladı.

1958 yılında ticari kontratları, nakliye şartlarını, sigorta koşullarını şekillendiren kararlar aldı.

Kurum tüm bu gelişmelerden sonra üyelerinin kullandıkları araçların CCT'nin belirlemiş olduğu kurallara uygun olduğunu onaylayan sertifikalar alması gerektiğine karar verdi. İlgili sertifikalar üç yıl için geçerli olucaktı. Bu sertifikalarla kurum Avrupa'da teknik gereklilikler bazında bir standart yakalamayı hedefledi. İlgili sertifikalar 1976 yılında ATP antlaşması yürürlüğe girene kadar ve ATP sertifikası kullanıma girene kadar giderek önemli hale geldi ve birçok devlet tarafından tanındı. 1 Ocak 1976 tarihi itibarıyla kurum kayıtları 1175 adet geçerli sertifikaya olduğunu gösteriyordu. 1977 yılında kurallar, gereklilikler gözden geçirildi ve bu sertifikalar ATP antlaşmasına adapte edildi.

Transfrigoroute'nin inisiyatifiyle 1962 yılında UNECE, ATP antlaşması için çalışmalara başladı. Bu antlaşma ısı kontrolünü esas alan taşımalar için kullanılacak özel teknik araçları içine alıyordu. CCT'nin çalışmaları ATP için esas oluşturdu. 1971 yılında ilk sekiz ülke tarafından imzalanan antlaşma 1976 yılında onaylanarak hayata geçti.

Transfrigoroute devletlere ATP konusu hakkındaki konularada yardımcı olmaya devam eder. Ünelere ATP uygulamaları ve son teknolojik gelişmelere adaptasyonla ilgili destek verir.

ATP SERTİFİKASI:

ATP SERTİFİKASI ALMA YOLLARI:

ATP sertifikası almanı en kolay yolu, halihazırda sertifikası olan bir araç almaktır. Bu araç yeni ya da ikinci el olabilir.

Yeni imal edilmiş olan bir frigorifik semi-treyler aracının ATP sertifikasının kullanma süresi altı yıldır.

Sertifika süresinin uzatmak için aracın bir süre sonunda yetkili bir test merkezinde test edilmesi gerekmektedir. Testten başarı ile geçen sertifikası üç yıl süre ile uzanır.